

#8, Νοέμβριος 2010

απειλή
★

Εισαγωγικά

Ο Φαμπρίς Τουρ, trader της Goldman Sachs, σ' ένα e-mail του, (αυτο-) αποκάλυψε όλη την ηθική του Κεφαλαίου: «Ολόκληρο το οικοδόμημα κινδυνεύει να καταρρεύσει. Δεν αισθάνομαι ιδιαίτερα ένοχος, ο πραγματικός στόχος της δουλειάς μου είναι να κάνω τις κεφαλαιοαγορές αποτελεσματικότερες και -στο τέλος της αλυσίδας- να παρέχω στον αμερικάνο καταναλωτή τα αποτελεσματικότερα μέσα για να δανείζεται και να χρηματοδοτείται. Συνεπώς, η δουλειά μου είναι διαποτισμένη από ταπεινοφροσύνη, γενναιότητα ψυχής και ηθική. Ακόμα και εγώ εντυπωσιάζομαι από το πώς καταφέρνω και πείθω τον εαυτό μου!!!».

Ο καπιταλισμός είναι γυμνός. Όσοι βιαζόταν να θάψουν την ταξική πάλη είναι το ίδιο γυμνοί. Μέσα στην κίνησή του ο καπιταλισμός εξανθρωπίζει τα αντικείμενα και εμπραγματώνει τους ανθρώπους. Όσο πιο “έξυπνες” είναι οι βόμβες, τόσο πιο ηλίθιοι γίνονται οι άνθρωποι. Όσο πιο ελεύθερη είναι η Αγορά, τόσο πιο σκλάβοι είναι οι άνθρωποι.

Μοναχά ένας τρόπος υπάρχει για να εξανθρωπιστεί ο Homo Economicus: η Κοινωνική Επανάσταση! Το μοναδικό δίλημμα που υπάρχει σήμερα, στις μέρες της σήψης του καπιταλισμού (που μόνο σήψη παράγει) είναι:

Αντιεξουσιαστικός Κομμουνισμός ή Εξουσιαστική Βαρβαρότητα!

Υ.Γ. Από τυπογραφικό λάθος στο 7ο τεύχος, οι προλετάριοι μετατράπηκαν σε “Yes” στα χέρια του Κεφαλαίου, αντί του ορθού Res (αντικείμενο, πράγμα).

Κοινωνικός ταξικός πόλεμος, όχι ντέρμπι!

(Πόλεμος, Καταστολή κι Αλληλεγγύη στον καιρό του ΔΝΤ)

I.

Βιώνουμε μια ιδιαίτερα κρίσιμη περίοδο, αφού ολοένα και γιγαντώνεται η επίθεση που έχει εξαπολύσει το Κεφάλαιο και οι κυβερνήσεις που το υπηρετούν, εναντίον του κόσμου της εργασίας. Έτσι, με τις συνεχείς “μεταμορφώσεις” μιας τυπικής καπιταλιστικής κρίσης (η χρηματοπιστωτική κρίση που προκλήθηκε απ’ την κρίση στην αγορά της κατοικίας στις ΗΠΑ “μεταμορφώθηκε” σε κοινωνική, μέσω της κοινωνικοποίησης των ιδιωτικών ζημιών των τραπεζών, ενώ το δημοσιονομικό χρέος με τη σειρά του χρησιμοποιείται ως μοχλός για τη βίαιη αναδιανομή του εισοδήματος από τα κάτω προς τα πάνω)¹, οξύνεται παραπέρα η επίθεση του Κεφαλαίου, αλλά ταυτόχρονα οι προλετάριοι ξυπνούν αναγκαστικά από το λήθαργο της εικονικής ευμάρειας² της καπιταλιστικής φύσκας, με τα “πάρτυ ανάπτυξης” και τα “οικονομικά θαύματα”. Οι ψεύτικες υποσχέ-

1 «Αυτό που βιώνουμε σήμερα είναι η συντονισμένη προσπάθεια του κεφαλαίου με τη διαμεσολάβηση της κρατικής διαχείρισης και με όπλο την κρίση των δημόσιων οικονομικών, να μετατραπεί η κρίση του κεφαλαίου σε κρίση της εργασίας: μέσα απ’ τη μείωση των μισθών και απ’ την κατάργηση των όποιων αναιμικών εργασιακών δικαιωμάτων έχουν απομείνει, να ξεκινήσει ο νέος κύκλος υπεραξίωσης του κεφαλαίου με ευνοϊκότερες προϋποθέσεις. Ζούμε ιστορικό flashback μιας νέας πρωταρχικής συσσώρευσης». (Θέσεις, τ. ΙΙ2: “Απλά μαθήματα επιλεκτικής πτώχευσης. Οργανώνοντας τη συναίνεση στην κοινωνική αυτοχειρία”).

2 Ενδεικτικός της εικονικής φύσης του υποτιθέμενου διαταξικού πλούτου (βλ. Ιδεολόγημα περί εξίσωσης των τάξεων στον καπιταλισμό) είναι ο ακόλουθος διάλογος ανάμεσα σε αστό οικονομολόγο, υπερασπιστή των μέτρων του μνημονίου και ενός δημοσιογράφου: ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΣ: Κακώς λέμε ότι η κρίση αγγίζει μονάχα τους εργαζόμενους. Και οι πλούσιοι αντιμετωπίζουν μεγάλη κρίση, έχουν χάσει πολλά λεφτά. ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ: Μα που πήγαν τελοσπάντων όλα αυτά τα λεφτά; ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΣ: Για να πάνε κάπου, πρέπει και να υπάρχουν. ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ: Δηλαδή μας λέτε ότι ήταν εικονικά; ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΣ: Ακριβώς...

σεις της θεαματικής υπερκατανάλωσης και της ταξικής κινητικότητας, ξεσκεπάστηκαν μαζί με τη μικροαστική-ατομοκεντρική συνείδηση που γέννησαν σε τεράστια τμήματα της κοινωνίας. (Ταυτόχρονα ξεσκεπάζεται και ο συνακόλουθος εξ αντανάκλασης ελιτισμός αρκετών αντιεξουσιαστών).

Οι προλετάριοι ξυπνούν μεν, αλλά δεν έγιναν εν μία νυκτί επαναστάτες. Ξυπνούν ενστικτωδώς, ψηλαφητά, με ομιχλώδη και ακατέργαστο ακόμα τρόπο, αφού η ανάπτυξη του ριζοσπαστικού κινήματος, της εμπροσθοφυλακής του προλεταριάτου, δεν είναι ακόμα τέτοια ώστε να κοινωνικοποιήσει ευρύτερα αντισυστημικά προτάγματα, πέρα από την αναγκαία, αλλά περιορισμένων οριζόντων αμυντική πάλη. Δεν έχουμε ακόμα εκείνες τις δυνάμεις που θα μας επιτρέψουν να θέσουμε ανοιχτά και σοβαρά ζήτημα καθεστώτος, ώστε να βαθύνουμε τα ρήγματα και να μετατρέψουμε την κρίση του καπιταλισμού σε επαναστατική κρίση. Η σταδιακή αφύπνιση του προλεταριάτου όμως, μας κάνει να ελπίζουμε σε μια συνεξελικτική διαδικασία ριζοσπαστικοποίησης.

II.

«Η εντατικοποίηση της πάλης για την καταστροφή του συστήματος που γεννά την καταστολή είναι ο καλύτερος τρόπος ανάπτυξης της αλληλεγγύης των επαναστατών προς τους φυλακισμένους»

GAC - Σεπτέμβρης '73³

Την ώρα που οξύνεται η επίθεση του Κεφαλαίου εναντίον του κόσμου της εργασίας, οξύνεται ταυτόχρονα και η κατασταλτική επίθεση του κράτους εναντίον του ευρύτερου ριζοσπαστικού κινήματος και ιδιαίτερα εναντίον του αναρχικού / αντιεξουσιαστικού χώρου και των οργανώσεων ένοπλης πάλης. Και αυτό δεν είναι καθόλου τυχαίο, φυσικά. Όσο η κατοχική μπότα του ΔΝΤ πατάει την Ελλάδα, όσο θα οξύνεται ο ταξικός ανταγωνισμός, τόσο περισσότερο θα χτυπιέται η ριζοσπαστική εμπροσθοφυλακή, ώστε το κίνημα και κατ' επέκταση ολόκληρη η κοινωνία να ενσωματώνει την ιδεολογία της αναπόφευκτης ήττας, του αδιεξόδου και του άσκοπου της Κοινωνικής Αντίστασης. Εάν η σχετική κοινωνική ειρή-

3 Βλ. Κώστας Φλώρος: «Οι άνθρωποι που κύκλωσαν το άλφα». GAC είναι οι «Αυτόνομες Ομάδες Μάχης» και MIL, το «Ιβηρικό Κίνημα Απελευθέρωσης», ισπανικές αναρχικές οργανώσεις.

νη των τελευταίων ετών⁴ επέτρεψε τους εξουσιαστές να διαχειριστούν το ζήτημα αυτό με την τακτική του καρότου, η παρούσα πολυεπίπεδη αύξηση της έντασης του κοινωνικού πολέμου τούς “αναγκάζει” ν’ αρπάξουν το μαστίγιο.

Το ξεδίπλωμα αυτής της κατασταλτικής επίθεσης κρύβει, όμως, μια τεράστια παγίδα: τη μετατροπή της συμμετοχής μας στον κοινωνικό / ταξικό πόλεμο σε ένα απλό ντέρμπι Αναρχικών και Κράτους, σε έναν απλό ιδιωτικό πόλεμο με την Αστυνομία. Και μέσα από την εκτροπή στην πολιτική της βεντέτας, εκτροχιάζεται και η αλληλεγγύη στους φυλακισμένους αγωνιστές: Δεν θεωρούνται πια αιχμάλωτοι του κοινωνικού / ταξικού πολέμου, ώστε η αλληλεγγύη να συνδέεται οργανικά με τον πόλεμο, αλλά απλές ιδιωτικές υποθέσεις και αριθμητικές απώλειες.

III.

«Ένας πυρήνας ένοπλης αγκιτάτσιας δε μπορεί να δεχτεί να μυθοποιήσει τη δράση του, θεωρώντας τον εαυτό του αυτάρκη, αλλά ορίζεται απ’ τη σχέση του με την ταξική πάλη. Δηλαδή, μια ομάδα ένοπλης αγκιτάτσιας είναι μια ομάδα υποστήριξης, που τοποθετεί τη δραστηριότητά της στους κόλπους του συνόλου της ταξικής πάλης του προλεταριάτου και αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της.»

MIL-GAC

Ο κοινωνικός / ταξικός πόλεμος διεξάγεται, ανεξάρτητα αν τα υποκείμενα το κάνουν συνειδητά ή ασυνειδητά. Και διεξάγεται με πάμπολλες μορφές: βίαιες ή ειρηνικές, παραβατικές ή νόμιμες, ένοπλες ή άοπλες, ριζοσπαστικές ή μεταρρυθμιστικές. Δεν είναι η μορφή των μέσων που νοηματοδοτεί τον πόλεμο, αλλά το περιεχόμενό τους. Επαναστάτης δεν είναι κάποιος που απλά χρίζεται ως τέτοιος, επειδή απλώς χρησιμοποιεί βίαια μέσα. Η κάθε ατομική εξέγερση είναι αναμφίβολα χρήσιμη, αλλά δεν αρκεί. Γρήγορα μπορεί να πέσει στην παγίδα της αυτοανακύκλωσης. Ο επαναστάτης, λοιπόν, ορίζεται ως τέτοιος με τη συγκεκριμένη θέση που παίρνει στο ζήτημα της ταξικής πάλης και της κοινωνικής ανατροπής. Γιατί, όποιος μιλά για ελευθερία χωρίς να μιλάει για την απελευθέρωση της εργασίας από το κεφάλαιο, έχει ένα πτώμα στο στόμα του. Και

⁴ Σχετική, καθώς η “κοινωνική ειρήνη” δεν είναι τίποτε άλλο παρά κοινωνικός πόλεμος εν υπνώσει...

όποιος μιλάει για επανάσταση χωρίς να μιλάει για την καταστροφή του κράτους, της εργασίας και της ιδιωτικής ιδιοκτησίας (χωρίς να μιλάει για κομμουνισμό, δηλαδή) καταπίνει και το φέρετρο...

Κάθε παρέμβαση λοιπόν, στον κοινωνικό / ταξικό πόλεμο (και η αλληλεγγύη στους φυλακισμένους θα πρέπει να νοηθεί ως τέτοια παρέμβαση), ανεξάρτητα απ' τη μορφή που μπορεί να πάρει σε κάθε περίπτωση, είναι ένα μικρό ψηφιδωτό, που από μόνο του δε λέει τίποτα, όταν όμως ενώνονται όλα μαζί τα ψηφιδωτά, συνθέτουν το τεράστιο μωσαϊκό της Αντίστασης και της Ανατροπής.

IV.

«Η πραγματικότητα είναι θέμα προοπτικής. Όσο περισσότερο απομακρύνεσαι από το παρελθόν, τόσο πιο συγκεκριμένο και αληθοφανές φαίνεται, αλλά όσο πλησιάζεις το παρόν, αναπόφευκτα, γίνεται όλο και πιο απίστευτο».

Σαλμάν Ρουσντί

Στη σημερινή κρίσιμη περίοδο, λοιπόν, αυτό που προέχει δεν είναι η απλή βεντέτα με τις αρχές, αλλά η ενεργή συμμετοχή μας στον ταξικό πόλεμο. Η απόπειρα εισβολής στο κοινοβούλιο στις 5 Μάη λέει πολλά. Μια σπίθα αρκεί για να ανάψει φωτιά στον κάμπο. Ένα “τυχαίο” γεγονός μπορεί να γίνει θρυαλλίδα για ευρύτερες εκρήξεις (όπως έγινε με τον “τυχαίο” θάνατο του Αλέξη Γρηγορόπουλου). Οι επαναστάσεις γίνονται: «ου περί μικρών, αλλά εκ μικρών, στασιάζωσι δε περί μεγάλων», έλεγε ο Αριστοτέλης.

Ας ενδυναμώσουμε το κίνημα, ας βοηθήσουμε στην παραπέρα αφύπνιση του προλεταριάτου, ώστε να μην περιοριστεί σε ένα απλό απολιτικό ξέσπασμα, αλλά να αποκτήσει επιτέλους εμπιστοσύνη στις ίδιες του τις δυνάμεις. Ας επαναφέρουμε μια αρχέγονη αλήθεια: η ουτοπία είναι ο μοναδικός ρεαλισμός της ανθρωπότητας!

Παγκόσμια Ιντιφάντα Εναντίον του Καπιταλισμού!

Αντίσταση στη Δικτατορία της Νέας Τάξης (ΔΝΤ)!!

Για την Αναρχία και τον Κομμουνισμό!!!

Η αβάσταχτη ελαφρότητα του νεοχιπισμού

Κι ενώ ο κόσμος κυριολεκτικά καίγεται, ενώ το ελληνικό προλεταριάτο στενάζει κάτω από τη μπότα του κατοχικού ΔΝΤ και των ντόπιων κουίσλικ, ενώ όλη η ανθρωπότητα βιώνει την πολυμέτωπη επίθεση της νεοσταξικής χούντας του νεοφιλελευθερισμού, κάποιοι επιμένουν να ζουν στην κοσμάρα τους, στο δικό τους παράλληλο σύμπαν. Κι εν μέσω θέρους οι νεοχιπίηδες, που φορούν μάλιστα και δήθεν κινηματικό μανδύα, μαζεύτηκαν στο Σύνταγμα για να διαδηλώσουν το άκρως επαναστατικό αίτημα του γυμνισμού! Free Camping Movement ονόμασαν την μάζωξή τους, παραπέμποντας χυδαία στο Free Gaza Movement! Και μάλιστα, το σύνθημά τους ήταν το αμίμητο: «Κανείς δε θα μας εμποδίσει να είμαστε ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ!». Έτσι, με Ε κεφαλαίο, για να τονίζουν περισσότερο τη μεταφυσική, ομικλώδη κι αφηρημένη έννοια της “ελευθερίας” και των κατά φαντασία νησίδων της. Αιχμιακά ζητήματα για το νεοχιπισμό και το μικροαστικό “αναρχισμό” (όπως και για τον αστικοδημοκρατικό φιλελευθερισμό) δεν είναι τίποτα “μπανάλ και ξεπερασμένα” ταξικά ζητήματα, αλλά ανθυπολεπτομέρειες και μικρομεταρρυθμίσεις του κώλου -μεταφορικά, αλλά ενίοτε και κυριολεκτικά: γυμνισμός, ελεύθερο κάμπινγκ, αστικοί γάμοι των γκέι, νομιμοποίηση των ψυχοτρόπων ουσιών κλπ. Και η ιδεολογία των ψυχοτρόπων δεν αργεί να μετατραπεί σε ψυχότροπο ιδεολογία.

Τι φαντάζονται δηλαδή οι μικροαστοί “αναρχοχιπίηδες”; Αν βγάλουμε τα τσουτσούνια μας στη φόρα στο κέντρο της Αθήνας, θα τρομάξει το κράτος και θα το βάλει στα πόδια;

Ας βγάλουμε, όμως, κάτι σοβαρό απ’ αυτήν την ελευθεριάζουσα κωμωδία. Εδώ ανοίγουν δυο ζητήματα. Το πρώτο είναι η διαρκής κακομεταχείριση της λέξης “ελευθερία”, η οποία χρησιμοποιείται συνέχεια με τρόπο αφηρημένο, ιδεαλιστικό, σχεδόν μυστικιστικό. Αν θέλουμε, όμως, να χρησιμοποιήσουμε τη λέξη “ελευθερία” με τρόπο συγκεκριμένο, δίνοντάς της μάλιστα και αντιξουσιαστικό περιεχόμενο, θα πρέπει να την κατεβάσουμε απ’ τις νεφέλες του ιδεαλισμού, να την προσγειώσουμε

στον πραγματικό-πρακτικό κόσμο και να εξετάσουμε τις υλικές προϋποθέσεις για την πραγμάτωσή της.

Την ελευθερία μπορούμε να την ορίσουμε με έναν τρόπο “αρνητικό” κι ένα “θετικό”. Η “αρνητική” έννοια της ελευθερίας είναι η απουσία οποιουδήποτε δεσμού: «Η απουσία εξαναγκασμού ή καταπίεσης και κάθε επιμέρους δικαίωμα που αυτή συνεπάγεται» (Μπαμπινιώτης). Η “θετική” ελευθερία είναι η ανεμπόδιστη και ολόπλευρη ανάπτυξη της ανθρώπινης δημιουργικότητας. Φανερό είναι πως προϋπόθεση της ύπαρξης της δεύτερης είναι η πραγμάτωση της πρώτης: Για να απολαύσει ο άνθρωπος θετικά την ελευθερία του πρέπει πρώτα να αποτινάξει κάθε ζυγό.

Η ελευθερία, δηλαδή, πραγματώνεται μόνο μέσα από απτές, υλικές προϋποθέσεις. Πώς μπορεί κάποιος να μιλάει για αυτοδιάθεση του σώματός του, όταν είναι αναγκασμένος να το διαθέτει ως μισθωτός εργάτης για να ζήσει; Όπως έλεγε ο Μαρξ, οι υφιστάμενες κοινωνικές συνθήκες παράγουν το φυσικό, πνευματικό και κοινωνικό ακρωτηριασμό και υποδούλωση των ατόμων. Πώς μπορεί, λοιπόν, να μιλά κάποιος για πραγμάτωση του “ατομικισμού”, όταν το Κεφάλαιο έχει αποικιοποιήσει ολόκληρη την κοινωνική ζωή, παράγοντας ακρωτηριασμένους ανθρώπους; Η έννοια της ελευθερίας, με δυο λόγια, είναι ΥΛΙΚΗ, υπερβολικά ΥΛΙΚΗ και μπορεί να πραγματωθεί μονάχα με την καταστροφή των υφιστάμενων κοινωνικών συνθηκών και τη δημιουργία μιας ελεύθερης κοινωνίας, ελεύθερων ατόμων:

«Η μετατροπή, μέσω του καταμερισμού εργασίας, των προσωπικών δυνάμεων (σχέσεων) σε αντικειμενικές, δεν μπορεί να ματαιωθεί επειδή θα διώχναμε αυτήν τη γενική ιδέα απ’ το μυαλό μας, αλλά μονάχα αν τα άτομα υποτάξουν πάλι αυτές τις αντικειμενικές δυνάμεις και καταργήσουν τον καταμερισμό της εργασίας. Αυτό δεν είναι δυνατό χωρίς την κοινότητα. Και είναι αδύνατο χωρίς την πλήρη κι ελεύθερη ανάπτυξη του ατόμου που αυτή συνεπάγεται. Μονάχα σε μία κοινότητα μαζί με άλλους έχει κάθε άτομο τα μέσα να καλλιεργήσει τις ικανότητές του προς όλες τις κατευθύνσεις. Μόνο με μια κοινότητα, επομένως, είναι δυνατή η προσωπική ελευθερία. Στα προηγούμενα υποκατάστατα της κοινότητας, στο κράτος κλπ, προσωπική ελευθερία υπήρχε μονάχα για τα άτομα που αναπτύσσονταν μέσα στις σχέσεις της κυρίαρχης τάξης και μονάχα στο βαθμό που ήταν άτομα της τάξης αυτής. Η απατηλή κοινότητα που σ’ αυτήν έχουν ως τώρα συνενωθεί τα άτομα, έπαιρνε πάντα μια ανεξάρτητη ύπαρξη σε σχέση μ’ αυτά και ταυτόχρονα, μιας και ήταν η συνένωση μιας

τάξης εναντίον μιας άλλης τάξης, ήταν όχι μόνο μια τελείως απατηλή κοινότητα αλλά, επίσης, κι ένα εμπόδιο. Στην πραγματική κοινότητα τα άτομα αποκτούν την ελευθερία τους στην ένωσή τους και διαμέσου της ένωσής τους» (Μαρξ: Γερμανική Ιδεολογία).

Με δυο λόγια, ο ατομικισμός και η ελευθερία πραγματώνονται μόνο κοινωνικά, μέσα από την καταστροφή της υπάρχουσας απατηλής κοινωνίας και τη δημιουργία της ελεύθερης αταξικής κοινωνίας. Ατομική και κοινωνική απελευθέρωση αλληλοτροφοδοτούνται διαλεκτικά και πραγματώνονται το ένα διαμέσου του άλλου. Από κει και πέρα, τα διάφορα ελιτίστικα ιδεολογήματα (νεοχιπισμός ή αναρχοατομικισμός / μηδενισμός) είναι απλώς υποκατάστατα ελευθερίας και ατομικισμού...

Ένα δεύτερο ζήτημα είναι αυτό του ρόλου των μεταρρυθμιστικών (ρεφορμιστικών) αγώνων. Κατά πόσο οι επαναστάτες μπορούν να συμμετέχουν σ' αυτούς; Κατά τη γνώμη μας οι επαναστάτες όχι μόνο μπορούν, αλλά οφείλουν να συμμετέχουν σε τέτοιου είδους αγώνες. Η επανάσταση δεν είναι μία εξωκοινωνική ή εξωιστορική τομή. Είναι μία διαλεκτική και εξελικτική διαδικασία, γεμάτη από ενδιάμεσους αγώνες. Πρέπει, όμως, πρώτα να εξετάζουμε και το περιεχόμενο τους, το κοινωνικό τους έρεισμα, τη γείωση τους και τη δυναμική που κουβαλούν μέσα τους. Πολλοί κοινωνικοί αγώνες απέκτησαν (και με τη βοήθεια αναρχικών ή ακροαριστερών) μια ριζοσπαστική μορφή, χωρίς όμως αυτό να σημαίνει και ριζοσπαστικοποίηση και του περιεχόμενου. Εδώ η ευθύνη περισσότερο βαραίνει εμάς, λόγω ενός φετιχισμού των μέσων ή της μαζικότητας. Γεγονός, όμως, παραμένει πως αγώνες μέσα στα πλαίσια της νομιμότητας, γρήγορα έγιναν θρυαλλίδα για μια διαδικασία επαναστατικοποίησης (π.χ. το οχτάωρο στις ΗΠΑ το 19ο αιώνα).

Ας έρθουμε όμως και στο ελεύθερο κάμπινγκ .

Μέσα σε μια κοινωνία που το Κεφάλαιο έχει επεκταθεί σε ολόκληρο τον κοινωνικό χώρο, εμπορευματοποιώντας τα πάντα στο διάβα του και καταστρέφοντας τη φύση, οι αγώνες για περισσότερο δημόσιο (μη εμπορευματικό) χώρο και οι αγώνες οικολογικού περιεχομένου έχουν αδιαμφισβήτητη αξία. Εδώ μπορούμε να συμπεριλάβουμε και το ελεύθερο κάμπινγκ. Με την διαφορά, όμως, πως οι νεοχίπιδες, ως αντίστροφοι Μίδες, καταφέρνουν να εκχυδαΐσουν οτιδήποτε πιάνουν στα χέρια τους, αποκαλύπτοντας διαρκώς το μικροαστικό ψυχισμό τους. Στη θέση έστω και ρεφορμιστικών αγώνων, βάζουν έναν απολίτικο και απονευρωμένο μπόεμισμό, έναν αστικοδημοκρατικό ψευδοριζοσπαστισμό. Είναι γεγονός πως η καθεστωτική Αριστερά (ΚΚΕ, ΣΥΡΙΖΑ) έχει ασχοληθεί πολύ

πιο σοβαρά με το όλο ζήτημα (ανοίγοντας π.χ. με δυναμικά μέσα πλαζ). Αν όμως για την καθεστωτική Αριστερά αποκαλύπτεται ταυτόχρονα και το σύνορό της, για το νεοχίπικο lifestyle απλώς αποκαλύπτεται η πολιτική του γύμνια...

Νεοσταλινικός “υλισμός” και κουκουλοφόροι νεφελίμ...

«Στο Μάη του '68 δεν έπεσε ούτε μια πέτρα»

Δημοσιογράφος του ANTI

«Στην επανάσταση δεν θα σπάσει ούτε ένα τζάμι»

Αλεκάρα

«Τα κενά βαρέλια και οι βλάκες κάνουν τον περισσότερο θόρυβο»

Πλούταρχος

Κατά την (ομολογουμένως άξια μαθήτριά του Λιακόπουλου) δημοσιογράφο και βουλευτή του “Κ”ΚΕ Λιάνα Κανέλλη, ο Μάης του '68 δεν ήταν μια φοιτητική και προλεταριακή εξέγερση, αλλά μια απλή συνωμοσία του αμερικάνικου ιμπεριαλισμού! Απλούστατα ο Ντε Γκώλ έθιξε τα οικονομικά συμφέροντα των γιάνκηδων και αυτοί αποφάσισαν να προκαλέσουν την εξέγερση του Μάη για να εκθρονίσουν τον απείθαρχο γάλλο πρόεδρο!

Σαράντα χρόνια μετά, ο νεοσταλινικός “υλισμός” ξαναχτύπησε με επίσημη ανακοίνωσή του: οι ταραχές του Δεκέμβρη προκλήθηκαν από κάποια ξένα κέντρα και σκοτεινούς κύκλους της ανωμαλίας. Έτσι απλά!

Η αστυνομική αντίληψη της ιστορίας και η συνωμοσιολογία, δεν είναι κάτι καινούργιο φυσικά. Η Θεία Πρόνοια μπορεί να πέθανε, αλλά το χέρι της ζει και βασιλεύει: η Ιστορία δε δημιουργείται μέσα στην κοινωνία, αλλά μέσα σε ανήλιαγες σκοτεινές αίθουσες, από περιέργες αδελφό-

τητες, λέσχες, μασόνους, εβραίους, ελοχίμ, νεφελίμ, πράκτορες (εξω-γήνιους ή ενδογήνιους). Η μαρξική ερμηνεία της ταξικής πάλης ως κινητήριας δύναμης της ιστορικής εξέλιξης πετιέται στο σκουπιδοτενεκέ του αντι-ιστορικού “υλισμού”. Κι ότι δε χωράει στα στενά ερμηνευτικά πλαίσια του νεοσταλινισμού εξακοντίζεται ως προϊόν συνωμοσίας και προβοκάτσιας. Κι αν υπάρξει καμιά πραγματική προβοκάτσια, τότε το Κόμμα σιωπά. Δε λέμε πάλι καλά που δεν μας είπαν ότι ο Αλέξης ζει στην Αμερική εξαργυρώνοντας την προδοσία του, όπως έκαναν με τον Πλουμπίδη;

Και για να περάσουμε στη βιτρινολογία και στα περί σπασμένων τζαμιών: Άραγε, έχουν διαβάσει ποτέ οι “σύντροφοι” για την ιστορία του εργατικού κινήματος; Για τους λουδίτες, τους σπάστες των μηχανών, τα προλεταριακά σαμποτάζ, τις ταραχές στις εργατικές συνοικίες με τα σπασίματα βιτρινών και εμπρησμούς; Ιδού δύο δείγματα:

«Η άμεση δράση και η εξέγερση, η καταστροφή των μηχανών, των καταστημάτων ή των σπιτιών των πλουσίων είχαν μακρά ιστορία[...] Τόσο το 1830, όσο και το 1848, οι κινήσεις αυτές έδωσαν τρομακτική βαρύτητα σε ήσσονες κατά τ’ άλλα εκδηλώσεις δυσαρέσκειας, μετατρέποντας τη διαμαρτυρία σε επανάσταση» (Χομπσμπάουμ)

«Γύρω από το Νότινγκαμ οι βιομήχανοι είχαν εγκαταστήσει τους καινούριους αργαλειούς για να πλέκουν κάλτσες, αντικαθιστώντας 7 ανθρώπους με έναν μόνο. Οι άνεργοι συγκρούστηκαν με το ιππικό. Χρειάστηκε να σταλούν στο Νότινγκαμ δύο επιπλέον συντάγματα. Η κυβέρνηση ήθελε να επιβάλει σε όσους έσπαζαν τις μηχανές τη θανατική ποινή» (Αντρέ Μωρουά).

Καλά που δεν υπήρχε το “Κ”ΚΕ τότε, γιατί όλους αυτούς τους προλετάριους θα τους χαρακτήριζε ως ενεργούμενα ξένων κέντρων, ασφαλίτες, πράκτορες μυστικών υπηρεσιών, ύποπτα στοιχεία. Ευτυχώς που τότε υπήρχε ο λόρδος Μπάιρον και χωρίς να διαβάσει καθόλου Μαρξ έδωσε μια υλιστική ερμηνεία, υπερασπιζόμενος τους σπάστες των μηχανών, κατά την συνεδρίαση της βουλής των λόρδων στις 27/2/1812. Τότε, ο Μπάιρον χαρακτήριζε τους εξεγερμένους ως ανθρώπους που ήταν «προφανώς ένοχοι για το θανάσιμο αμάρτημα της φτώχειας» και όχι προβοκάτορες ή μπάχαλους!

Είτε το θέλουν είτε όχι οι ψευτοκομμουνιστές του “Κ”ΚΕ, η επανάσταση έχει σπάσει πολλά τζάμια και θα σπάσει ακόμα περισσότερα...

Υστερόγραφο:

«Το ΚΚΕ καταγγέλλει ανοιχτά τον Άρη Βελουχιώτη. Ο σ. Ζαχαριάδης μας ανακοίνωσε ότι η Κ.Ε του Κ.Κ.Ε, αφού συζήτησε πάνω σε εκθέσεις που ήρθαν από διάφορες κομματικές οργανώσεις, αποφάσισε να καταγγείλει ανοιχτά την ύποπτη και τυχοδιωκτική δράση του Άρη Βελουχιώτη (Θανάση Κλάρα ή Μιζέρια).

Ο Βελουχιώτης ύστερα από τη σύναψη της συμφωνίας της Βάρκιζας συνέχισε τη δράση του. Η δράση αυτή, που μονάχα την αντίδραση μπορούσε να εξυπηρετήσει, γιατί της έδινε όπλα να χτυπά το Κ.Κ.Ε, να παραβιάζει τη συμφωνία της Βάρκιζας και να δικαιολογεί τα εγκλήματά της, δεν επιτρέπει πια καμία καθυστέρηση για την ανοιχτή καταγγελία του Άρη Βελουχιώτη» (Ριζοσπάστης 12/6/1945).

Έτσι, για να μην ξεχνιόμαστε...

Τζ. Μ. Τόμσον: Κομμούνα και Σύνοδος

(Το “κομμούνα και σύνοδος” είναι κεφάλαιο του βιβλίου του βρετανού αιδεσιμότετου Τόμσον: “Ο Ροβεσπιέρος και η γαλλική επανάσταση”. Πραγματεύεται την πιο κρίσιμη καμπή της επανάστασης: την εξέγερση του 1792 και το πέρασμα απ’ τη συνταγματική μοναρχία στην αβασιλευτή δημοκρατία. Το βιβλίο γράφτηκε το 1952 και εκδόθηκε στην Ελλάδα το 1966 απ’ τις εκδόσεις Γαλαξία, σε μετάφραση Ε. Χατζηγηρηγόρη.)

Δυο λόγια για το ιστορικό πλαίσιο της εποχής:

Το 1789 ξεκινά η επανάσταση της Τρίτης Τάξης, που περιελάμβανε απ’ τους εύπορους αστούς μέχρι τους φτωχούς αγρότες, εναντίον της μοναρχικής τυραννίας και της ηγεμονίας της Πρώτης και της Δεύτερης Τάξης (κλήρος και αριστοκράτες). Η καθοδήγηση της επανάστασης βρίσκεται στα χέρια της αστικής τάξης, ενώ η ανταρσία εξαπλώνεται και παίρνει πανεθνικό χαρακτήρα εξαιτίας της υποστήριξης των φτωχών λαϊκών και αγροτικών στρωμάτων. Μια λογοτεχνική απεικόνιση της εξέγερσης του 1789 βρίσκεται στο βιβλίο του Τζουζέπε Κόντε “Σκλάβοι της Ελευθερίας”, εκδ. Πόλις: «Ο λαός του Παρισιού φοβάται, άσχημο πράγμα ο φόβος... φτάνει η είδηση ότι ο βασιλιάς οδήγησε σε παραίτηση τον υπουργό Νεκέρ, τον μοναδικό μέσα σε αυτούς τους κυρίους με τις περούκες που ο λαός βλέπει φιλικά... Ήταν Κυριακή 12 Ιουλίου, θα το θυμάμαι όσο ζω, αν πρέπει να ζήσω ακόμα, ύστερα απ’ όσα πέρασα, Κυριακή 12 Ιουλίου, ένας νεαρός βγαίνει από ένα καφέ, πηδάει πάνω σ’ ένα τραπέζι στη μέση του δρόμου και τραβάει σπαθί και πιστόλι, “στα

1 Ο Τόμσον υπήρξε μέλος της Βρετανικής Ακαδημίας και επίτιμο μέλος του Κολλεγίου Magdalena της Οξφόρδης. Οι συντηρητικές του απόψεις που εκφράζονται στο κείμενο, σίγουρα θα ξενίσουν αρκετά όσους δε μπορούν να διαβάσουν οτιδήποτε βρίσκεται μακριά απ’ τις δικές τους πολιτικές αντιλήψεις. Το ζήτημα, όμως, εδώ είναι να ακονίζουμε το ξίφος της κριτικής, μελετώντας τις διαφορετικές αντιλήψεις

όπλα” φωνάζει... “στα όπλα”... Όλοι φοβούνται ότι το Παρίσι θα δεχτεί επίθεση, όλοι οι δρόμοι της πόλης πλημμύρισαν από κόσμο που έμπαινε στα οπλοπωλεία κι έπαιρνε τουφέκια, ξιφολόγχες, κοντάρια, μαχαίρια... Πόσοι ήταν; Δεν έχω ιδέα, μου φαινόταν τόσο πολλοί και τόσο κολλητά ο ένας στον άλλο, σα μήλα σε καλάθι, σα ρώγες σε τσαμπί, τελειωμό δεν είχαν, σε κάθε σταυροδρόμι ξεπρόβαλλαν κι άλλοι, κόσμος εξοργισμένος που φώναζε... και το πλήθος ολοένα μεγάλωνε, και μεγάλωνε μαζί του κι η τρέλα, πιστέψτε με... οι φήμες έλεγαν ότι κατέφταναν ληστές μισθοφόροι του βασιλιά, γερμανοί μισθοφόροι της βασίλισσας και διάφοροι άλλοι, για να λεηλατήσουν τους φούρνους και να σκοτώσουν τους κατοίκους της πόλης. Κανείς δεν πάει στη δουλειά του, κανείς δεν επιστρέφει σπίτι του... Την επόμενη είναι ακόμα στους δρόμους και σκέφτονται να αντισταθούν, κι έτσι φτάνουμε στην Τρίτη 14 του μηνός, που τελικά βγαίνουν στην επίθεση... Τι μέρα κι αυτή! Οι εξεγερμένοι πηγαίνουν στο οπλοπωλείο και εφοδιάζονται με κανόνια... Κι ύστερα, πάνω απ’ τα κεφάλια εκείνης της λαοθάλασσας, τόσο ταραγμένης όσο δεν έχω δει ποτέ μου καμιά θάλασσα, υψώνεται μια κραυγή βροντερή, αν και κανείς δε θα μάθει ποτέ ποιο στόμα την εκστόμισε... “στη Βαστίλη, στη Βαστίλη”...Κι όλοι την πιάνουν στον αέρα και κάθε στήθος φουσκώνει για να την επαναλάβει, χίλιες, δυο χιλιάδες, τρεις χιλιάδες φορές... Κι έτσι πήγαν όλοι μαζί να καταλάβουν την παλιά φυλακή με τους πελώριους οκτώ πύργους στο βάθος. Εγώ ήμουν εκεί, μη μπορώντας να πιστέψω στα μάτια μου. Θα έφευγα το επόμενο πρωί. Κι όλη εκείνη τη νύχτα έβλεπα τους πανηγυρισμούς. Ο Ντε Λονέ, ο διοικητής της φυλακής, είχε παραδοθεί, αλλά όπως και να ‘χε το πλήρωσε ακριβά... όλη τη νύχτα τριγύριζαν στην πόλη με το κεφάλι του μπηγμένο σ’ ένα κοντάρι, τρέχοντας και τραγουδώντας, τους είδα... Αυτά συνέβησαν στο Παρίσι στις 14 Ιουλίου, και ποιος ξέρει πόσο έχει καλπάσει η ελευθερία από τότε».

Μετά τη νικηφόρα εξέγερση, οι εξουσίες του Μονάρχη περιορίζονται δραστικά και το 1791 ψηφίζεται το πρώτο δημοκρατικό σύνταγμα της επανάστασης. Η συνταγματική μοναρχία, όμως, δεν ικανοποιεί τα πιο ριζοσπαστικά στοιχεία και τις δημοκρατικές μάζες, που έχουν μεθύσει από την πρώτη τους νίκη. Ο ανίσχυρος πλέον βασιλιάς μπαίνει στο στόχαστρο. Η ευκαιρία θα δοθεί το 1792. Η διορισμένη κυβέρνηση Μπρισό των Γρονδίνων κηρύσσει στις 20 Απριλίου τον πόλεμο εναντίον του βασιλιά της Ουγγαρίας και της Βοημίας. Τα αυστριακά στρατεύματα προελαύνουν και καταδιώκουν τους διαλυμένους και πανικόβλητους γάλλους απ’ τα βέλγικα σύνορα και ο βασιλιάς Λουδοβίκος παίζει το τελευταίο του χαρτί: απολύει την κυβέρνηση Μπρισό, προσπαθώντας

απ' τη μια μεριά να συσπειρώσει τις φιλομοναρχικές δυνάμεις, ενώ απ' την άλλη ελπίζει στην κατάληψη του Παρισιού απ' τις ξένες δυνάμεις, ώστε να «αποκατασταθεί η τάξη». Στις 20 Ιουνίου του 1792 μεγάλο πλήθος διαδηλωτών εισβάλει στα Ανάκτορα του Κεραμικού και καθλώνει το βασιλικό ζεύγος, υποχρεώνοντάς το σε μία δίωρη ακρόαση λόγων, ύβρεων και απειλών. Οι αντιμοναρχικές δυνάμεις κατηγορούν το βασιλιά για εθνική προδοσία -και με το δίκιο τους, αφού οι κατηγορίες ενισχύονται από τις δηλώσεις του Πρώσου στρατηγού, δούκα της Βρουνοβίκης, που απειλούσε με εκτελέσεις και πλήρη καταστροφή του Παρισιού σε οποιαδήποτε επίθεση εναντίον του Παλατιού. Έτσι, στις 9 προς 10 Αυγούστου ξεσπά μεγάλη λαϊκή εξέγερση. Η επαναστατική Κομμούνα καταλαμβάνει το δημαρχείο και ένοπλοι εθνοφύλακες βαδίζουν εναντίον του Κεραμικού. Εθελοντές Ελβετοί και αριστοκράτες φιλομοναρχικοί αμύνονται στο πλευρό του βασιλικού ζεύγους, ενώ ο αρχηγός της αστυνομίας δολοφονείται και αναλαμβάνει ο γιακωβίνος Σαντέρ. Ο λαός εισβάλλει στο παλάτι και σφάζει τους ελβετούς φιλομοναρχικούς. Η επανάσταση περνά από τη συνταγματική μοναρχία στη δημοκρατία. Ο Λουδοβίκος συλλαμβάνεται και παρά τις προσπάθειες των Γρονδίνων να του σώσουν τη ζωή, τελικά στις 21 Γενάρη του 1793 “μιλάει” η νέα μηχανή αποκεφαλισμού του δόκτορα Γκιγιωτέν. Στις 16 Οκτώβρη ήταν η σειρά του σώματος της βασίλισσας Μαρίας-Αντουανέτας να αποχωριστεί το κεφάλι της. Στις 10 Μάη την ίδια ατυχία θα αντιμετωπίσει η πριγκίπισσα Ελισάβετ. Σταδιακά, όμως, η επανάσταση θα εκφυλιστεί σε μία γραφειοκρατική επαναστατική δικτατορία των γιακωβίνων². Οι εκκαθαρίσεις, που έμειναν γνωστές ως “Τρομοκρατία”, ξεκίνησαν με τους δεξιούς συντηρητικούς Γρονδίνους. Μετά, σειρά παίρνει η αριστερή εξτρεμιστική αντιπολίτευση των Λυσσασμένων (enrages). Στο τέλος ξεκινούν και οι εσωτερικές εκκαθαρίσεις εναντίον της αριστερής εμπειρτικής και δαντονικής πτέρυγας της Λέσχης των Ιακωβίνων³. Το 1793 οι Ιακωβίνοι ψηφίζουν το νέο σύνταγμα, το οποίο μεταξύ άλλων προβλέπει: Άρθρο 35: «Όταν η κυβέρνηση παραβιάζει τα δικαιώματα του λαού, η εξέγερση

2 Ιακωβίνοι ονομάστηκαν τα μέλη της “Εταιρίας των Φίλων του Συντάγματος”, επειδή στεγαζόνταν στο παλιό μοναστήρι των Ιακωβίνων της οδού Σαιντ Ονορέ.

3 Η “Τρομοκρατία” ορίστηκε από τους γιακωβίνους ως μεταβατικό στάδιο απ' το καθεστώς του εγκλήματος στη “Δημοκρατία της Αρετής”. Απ' τον Ιανουάριο του 1793 ως τον Ιούνιο του 1795 αποκεφαλίστηκαν δημόσιοι υπάλληλοι, αλλά και πολίτες που θεωρήθηκαν εχθροί της Επανάστασης. Ο Μαρά έλεγε πως αρχικά οι Ιακωβίνοι πίστευαν πως «εκατό θα ήταν αρκετοί», αλλά αργότερα κατάλαβαν πως «χίλιοι είναι λίγοι». Μεταξύ των θυμάτων της “Τρομοκρατίας” ήταν και επιφανείς Γρονδίνιοι (όπως ο Μπρισό), αλλά και “εξτρεμιστές” λυσσασμένοι και Ιακωβίνοι.

είναι για το λαό ή για οποιοδήποτε μέρος του λαού, το ιερότερο δικαίωμά του και το πιο απαραίτητο καθήκον» και Άρθρο 27: «Οποιοσδήποτε υπαρπάσει την κυριαρχία μπορεί αμέσως να θανατωθεί απ' τους ελεύθερους ανθρώπους». Κάπως έτσι ήρθε και η σειρά του στυλοβάτη της “Τρομοκρατίας” Ροβεσπιέρου να γνωριστεί με την γκιλοτίνα⁴. Με την “Αντίδραση του Θερμιδώρ” η επανάσταση επιστρέφει στα δεδομένα του 1789 και τελικά οδηγείται στη βοναπαρτική δικτατορία, μέχρι την Παλινόρθωση των Βουρβώνων το 1815.

Παρά τα λάθη και της εκτροπές, η Γαλλική επανάσταση προκάλεσε βαθιές οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές τομές με διεθνή αντίκτυπο, γέννησε το σοσιαλιστικό και αναρχικό κίνημα (Ζακ Ρου⁵, Μπάμπεφ, Μπουοναρότι κλπ) και, σύμφωνα με τον Κώστα Παπαϊωάννου, τοποθέτησε τις μάζες στο προσκήνιο της Ιστορίας.

Κομμούνα και σύνοδος:

Τα γεγονότα της 10ης Αυγούστου, ξάφνιασαν και τρόμαξαν τους ξένους παρατηρητές και για την κατανόησή τους χρειάζονται και άλλες εξηγήσεις. Πώς η κατάσταση έφτασε σε σημείο ώστε ο βασιλιάς να δεχτεί επίθεση μέσα στο παλάτι του από δυνάμεις με επικεφαλής την αστυνομία της πόλεως και με την ανοχή του δημάρχου; Εκείνο που ως εδώ έχουμε ονομάσει “συνοικίες” του Παρισιού, ήταν οι 48 τομείς στους οποίους είχε διαιρεθεί η πρωτεύουσα με το δημοτικό νόμο του 1790. Οι παλαιότερες εξήντα εκλογικές περιφέρειες της πόλεως είχαν ανασυγκροτηθεί με σκοπό να εξασθενήσει η ανεξάρτητη στάση τους απέναντι στο Δημοτικό Συμβούλιο (*municipalite* ή *commune*). Στην πραγματικότητα όμως, οι τομείς (*sections*) που είχαν πληθυσμό περίπου 12.500 και που οι πάνω-κάτω 1.700 “ενεργοί πολίτες” τους (ψηφοφόροι) δημιούργησαν μία πολιτική λέσχη κι ένα τάγμα της Εθνοφυλακής, έγιναν περισσότερο παρά ποτέ πολιτικές μονάδες, ελεγχόμενες από το κόμμα που πλειοψηφούσε στα συμβούλιά τους και ικανές να υποστηρίξουν τις αξιώσεις τους με τη δύναμη των όπλων. Μερικοί απ' τους τομείς αυτούς -οι κοσμικότερες συνοικίες- έμεναν ακόμα πιστοί στο βασιλιά. Άλλοι,

4 Τραγική ειρωνεία. Κάπως έτσι την πάτησε και ο Τρότσκι. Ο Στάλιν χρησιμοποιώντας τις ίδιες τις θέσεις του Τρότσκι υπέρ της μονολιθικότητας και του συγκεντρωτισμού του μπολσεβικικού κόμματος, τον οδήγησε στην εξορία και τελικά στο θάνατο.

5 Ο Ζακ Ρου, διόλου φιλειρηνικός ιερέας, έλεγε χαρακτηριστικά: «το δρεπάνι της ισότητας πρέπει να περάσει πάνω από τα κεφάλια των πλουσίων». Ο Ζακ Ρου, αν και ήταν κληρικός, άνηκε στην κίνηση των “λυσσασμένων”.

οι περισσότερο παλιάνθρωποι των ανατολικών παρυφών και της νότιας όχθης του Σηκουάνα, ήταν έντονα δημοκρατικοί. Μερικοί αμφιταλαντεύονταν ανάμεσα στα δύο πολιτικά ρεύματα. Όταν την κήρυξη του πολέμου ακολούθησαν τέσσερις μήνες ηττών και η εισβολή στη χώρα, όλοι οι τομείς, εκτός από έναν, ζητούσαν την εκθρόνιση του βασιλιά, χρειάστηκαν όμως πολλές πιέσεις, δημηγορίες και μηχανοραφίες για να συγκεντρωθεί αρκετή πλειοψηφία για την πραγματοποίηση της εξέγερσης της 10ης Αυγούστου. Τόσο βαθύ ήταν ακόμη το ένστικτο της κεντρικής διοίκησης, που χρειάστηκε να καταργηθεί το δημοτικό συμβούλιο, να καταργηθούν δηλαδή οι αιρετοί αντιπρόσωποι των τομέων και να γίνει η εξέγερση εν ονόματι μιας “Επαναστατικής Κομμούνας”. Είναι παράδοξο το γεγονός ότι ο νομός του Παρισιού, που ένα μέρος του μόνο ήταν η πρωτεύουσα, βρέθηκε στην ανάγκη να προστατεύσει το βασιλιά ενάντια στο λαό και την αστυνομία του Παρισιού. Αλλά το δημοτικό συμβούλιο είχε συνηθίσει από καιρό να αγνοεί το αντιδραστικό νομαρχιακό διευθυντήριο και η Επαναστατική Κομμούνα δε δυσκολεύτηκε ν’ ακολουθήσει την ίδια τακτική.

Η 10η Αυγούστου άφησε την Επαναστατική Κομμούνα κυρίαρχη στο πεδίο της μάχης. Βέβαια, η Συνέλευση εξακολουθούσε να συνεδριάζει, ήταν όμως φοβερά κολοβωμένη. Οι υπουργοί εξακολουθούσαν να πηγαίνουν στα γραφεία τους, δεν υπήρχε όμως Εκτελεστική Εξουσία που θα τους έδινε νομικό κύρος. Το σύνταγμα εξακολουθούσε να ισχύει, χωρίς όμως τη μοναρχία, που ήταν απαραίτητη για την εφαρμογή του. Οι στρατιές εξακολουθούσαν να βρίσκονται στα σύνορα, θα μετέθεταν όμως οι στρατηγοί την πίστη τους απ’ τη Βασιλεία στη Δημοκρατία; Η Γαλλία σα σύνολο έμεινε πιστή στην Επανάσταση και μπορούσε να κάνει χωρίς βασιλιά, θα δεχόταν όμως τη δικτατορία της Κομμούνας του Παρισιού; Όλα αυτά τα προβλήματα απασχολούσαν την προσοχή της χώρας στην περίοδο των έξι εβδομάδων απ’ την πτώση του Θρόνου (10 Αυγούστου), ως την ημέρα (20 Σεπτεμβρίου) που συνήλθε η Εθνική Συνέλευση κι είχαν επιδεινωθεί εξαιρετικά με τις ειδήσεις, ότι ο δούκας της Βρουνσβίκης είχε περάσει τα σύνορα κι ότι μια πρωσική στρατιά βάδιζε κατά του Παρισιού.

Είναι ενδιαφέρον να δει κανείς τα γεγονότα των έξι αυτών εβδομάδων με τα μάτια του Ροβεσπιέρου. Κατά τα μέσα Μαΐου, όταν κυκλοφόρησε το πρώτο φύλλο της εφημερίδας του “Ο Φρουρός του Συντάγματος”, η πολιτική του είχε δικαιωθεί: η καταδίκη του πολέμου απ’ τις ήττες στο μέτωπο και η εκστρατεία του για το Σύνταγμα απ’ τη φανερό πια πρόθεση του κόμματος του Μπρισό να το καταργήσει για τα συμφέροντά

του. Μα για τον πόλεμο δεν είχε εποικοδομητικές ιδέες. Περιοριζόταν σε πικρόχολες επικρίσεις -συνηθισμένα συνθήματα οπαδών της παθητικής αντίστασης. Και δεν ήταν έτοιμος να υποστηρίξει ανοικτά τη Δημοκρατία, που στο βάθος τη θεωρούσε αναπόφευκτη, ώσπου να βεβαιωθεί για την επιτυχία της επικείμενης εξέγερσης. Ήταν άνθρωπος αρχών. Αδιάφθορος, μα και φιλόδοξος, ένα ασυνήθιστο είδος επαγγελματία της πολιτικής: δε φιλοδοξούσε δύναμη για να κυβερνήσει, αλλά επιρροή για να κατευθύνει. Δεν ήταν πλασμένος για το ρόλο του δικτάτορα, αλλά του προφήτη, ίσως του μάρτυρα.

Ναι, αλλά για ποια ιδέα; Η απάντηση μπορεί να βρεθεί στα ίδια του τα λόγια: «Η κεντρική ιδέα της επανάστασης είναι απλούστατη... Αν διατηρηθούν με καινούργια ονόματα οι παλιές καταχρήσεις, αν οι νέοι τρόποι διακυβέρνησης δεν είναι καλύτεροι απ' τους παλιούς... γιατί να σκοτίζομαι αν έχουμε δικτάτορα ή βασιλιά, βουλή ή σύγκλητο, δημάρχους ή υπάτους; Αφού αποκλειστικός σκοπός της κοινωνίας είναι η προστασία των απαραγράπτων δικαιωμάτων του ανθρώπου, το μόνο σωστό κίνητρο της Επανάστασης είναι να διασωθούν τα δικαιώματα αυτά απ' το σφετερισμό της τυραννίας και της βίας». Μα αυτό δεν είναι αρκετό. Ο Ροβεσπιέρος ταυτίζει τα δικαιώματα του ανθρώπου με «τις αρχές εκείνες της δικαιοσύνης και της ηθικής που αποτελούν τη ρίζα της ανθρώπινης κοινωνίας», που είναι γραμμένες στην ψυχή του ανθρώπου και που πρέπει να διαβάζονται από «εκείνον που έχει καθαρή καρδιά και ενάρετο χαρακτήρα». Εξιδανικεύει τις ιδέες του 1789 και στρέφει μια κοινωνική επανάσταση στην οδό της ηθικής μεταρρύθμισης: μιας επανεκτίμησης αξιών απαραίτητης στον πολιτισμό σε απώτερη προοπτική, μα -για την ώρα- απελπιστικά δυσνόητης στους πολιτικούς που νόμιζαν πως το κράτος μπορούσε να σωθεί με νόμους και θεσμούς και στους επιχειρηματίες και τους εργάτες για τους οποίους η Νέα Τάξη σήμαινε περισσότερα κέρδη και μεγαλύτερους μισθούς. Κι ένα ακόμη βήμα: για τον Ροβεσπιέρο οι ελπίδες για αυτήν την ηθική μεταρρύθμιση στηριζόταν στο «Λαό» -τη μερίδα εκείνη του έθνους που είχε διαφθαρεί λιγότερο (όπως θα έλεγε ο Ρουσσώ) απ' την κοινωνία, την ικανότερη να σπάσει τις αλυσίδες της, την πιο αντιπροσωπευτική της γενικής θελήσεως, την Τρίτη Τάξη, που είχε κάνει δυνατή την Επανάσταση κι έπρεπε να κληρονομήσει τους καρπούς της.

Γι' αυτό ο Ροβεσπιέρος παρακολουθούσε τα γεγονότα του καλοκαιριού του 1792, χωρίς να υποστηρίζει περισσότερο τους Ιακωβίνους απ' τους Γιρονδίνους στις επιθέσεις τους κατά του θρόνου, καλλιεργούσε όμως ενδόμυχα την ελπίδα πως οι επιθέσεις αυτές θα τελείωναν με τη

νίκη του Λαού και θ' άνοιγαν το δρόμο στη Δημοκρατία της Δικαιοσύνης και της Ηθικής, που ήταν το μόνο ιδεώδες του. Δεν ήταν μέλος των "Όμοσπονδιακών" ή των τομέων, που οργάνωσαν την επίθεση της 10ης Αυγούστου, ήξερε όμως τι γινόταν. Σαν αιρετός αντιπρόσωπος των συμφερόντων της Μασσαλίας στη Συνέλευση, είχε επιδοκιμάσει την πορεία των "Όμοσπονδιακών" της και δυσφήμιζε τη συμμετοχή τους στην εξέγερση. Κι όσο πλησίαζε η 10η Αυγούστου, ο "Φρουρός" ξεσπάθωνε ανοιχτά στο πλευρό της εξέγερσης κι έγραφε πως σκοπός της πρέπει να είναι η εγκατάσταση στη θέση του βασιλιά και της Συνέλευσης, μιας αληθινά αντιπροσωπευτικής Εθνικής Συνέλευσης. Μα ο Ροβεσπιέρος δε βγήκε στους δρόμους στις 10 Αυγούστου, όπως έκανε ο Ντεμουλέν ζωσμένος το σπαθί του, ούτε φάνηκε στο Δημαρχείο, όπου ο Δαντόν καθόταν με την Επαναστατική Κομμούνα. Έμεινε στο σπίτι του -οι εχθροί του έλεγαν στο υπόγειο- ώσπου τελειώσαν όλα και το βράδυ, όπως συνήθιζε πάντα, έκανε την εμφάνιση του στη Λέσχη των Ιακωβίνων, για να επιμείνει σ' ένα λόγο του, πως πρέπει να εκλεγεί μια Συνέλευση, να προτείνει να κυκλοφορήσει στις επαρχίες μια επίσημη έκθεση των γεγονότων της ημέρας και να συμβουλευτεί το λαό να μην καταθέσει τα όπλα, ώσπου να εξασφαλίσει την ελευθερία του. Η συμμετοχή του στα γεγονότα της ημέρας δεν ξεχάστηκε. Έκοψαν ένα μετάλλιο που παρίστανε το Ροβεσπιέρο να πίνει από ένα κύπελλο που κρατούσε η Ελευθερία, με την επιγραφή: «Γαλλική Παλιγγενεσία, 10 Αυγούστου 1792».

Αλλά τώρα έπρεπε να συμβιβάσει τις θεωρίες του για την ηθική και τα ιδεώδη του με τις πρακτικές απαιτήσεις της Επαναστατικής Κομμούνας, που η 10η Αυγούστου είχε φέρει στην εξουσία. Ήταν όμως αυτός ο λαός; Ήταν δυνατό να οδηγήσουν στο σωστό δρόμο οι βίαιοι αυτοί και φιλόνοικοι αρχηγοί δημοκρατικών τομέων; Ή μήπως θα έπρεπε οι ενδοιασμοί του να υποχωρήσουν μπρος στη λογική της Επανάστασης; Εξελέγη στις 11 Αυγούστου μέλος της Κομμούνας και επί δύο εβδομάδες έπαιρνε μέρος στις συνεδριάσεις της. Στις 12 και ξανά στις 22 Αυγούστου ζήτησε απ' τη Συνέλευση να καταργήσει την αντίπαλη νομαρχία του Παρισιού. Στις 14 πρότεινε να στηθεί μνημείο στη πλατεία Βαντόμ, εκεί που ήταν ως τις τελευταίες μέρες το άγαλμα του Λουδοβίκου, για να τιμηθούν οι πολίτες που ήταν θύματα της 10ης Αυγούστου. Την επόμενη ζήτησε να δικαστούν από ειδικό δικαστήριο -πρόδρομο του Επαναστατικού Δικαστηρίου- όσοι ελβετοί είχαν επιζήσει. Μα όταν έγινε το δικαστήριο αρνήθηκε να είναι ένας απ' τους δικαστές του: δίσταζε ακόμα να καταδικάσει οποιονδήποτε σε θάνατο. Όταν το κολόβωμα της γιρονδικής Συνέλευσης βρήκε, στις 25/8, την τόλμη να προτείνει τη διάλυση της

Επαναστατικής Κομμούνας και την αποκατάσταση του παλιού δημοτικού συμβουλίου, ο Ροβεσπιέρος υποστήριξε την άρνησή της να διαλυθεί, παράλληλα όμως την έπεισε να αποφύγει τη βία. Σε όλα αυτά είναι δύσκολο να μη σκεφτεί κανείς, πως ο ιδεαλισμός του δεν παρασυρόταν, έστω και με κάποια δυσκολία, από το ρεύμα των παθών του Παρισιού. Η δικαιολογία του ήταν πως είχε την ελπίδα ότι θα εκλεγόταν η Εθνική Συνέλευση που θα έβαζε στη θέση της την Κομμούνα και τελικά θα έφερνε την Επανάσταση στη σωστή γραμμή.

Οι εκλογές άρχισαν στις 26 Αυγούστου και κράτησαν ως τις 8 Σεπτεμβρίου. Οι ημερομηνίες αυτές είναι σημαντικές, γιατί το δεκαπενθήμερο αυτό συνέπεσε με τα γεγονότα που έδωσαν αμετάκλητη τροπή στην Επανάσταση. Δεν είχαν περάσει πέντε μέρες απ' τη νίκη της 10ης Αυγούστου, όταν ήρθαν τα νέα ότι οι Πρώσοι εισβολείς είχαν περάσει τα σύνορα. Σε δέκα μέρες είχε πολιορκηθεί η Τιονβίλ και είχε παραδοθεί το Λονούι. Στις 2/9 μαθεύτηκε πως είχε πέσει και το Βερντέν, το κύριο οχυρό στο δρόμο για το Παρίσι. Ο εχθρός δεν απείχε παρά 225 χιλιόμετρα απ' την πρωτεύουσα. Η στιγμή αυτή ήταν η στιγμή του Δαντόν και όχι του Ροβεσπιέρου. Ενώ ο ένας προετοιμάζε τις εκλογές, ο άλλος καλούσε το λαό του Παρισιού να ξεσηκωθεί για την άμυνα της χώρας του. «Για τη νίκη -φώναζε- πρέπει να τολμούμε, να τολμούμε και να τολμούμε ξανά και η Γαλλία θα σωθεί». Αλλά στη μέση είχε μπει και τρίτος ηγέτης: ο Μαρά⁶ -παλιός γιατρός της μόδας με δίπλωμα απ' τη Σκωτία και δυσαρεστημένος "φίλος του λαού", που ήταν αρκετό να ζει στις εργατογειτονιές της νότιας όχθης και να λέει στους αναγνώστες της εφημερίδας του δυσάρεστες αλήθειες για την Επανάσταση-υποκινούσε το λαό να ξεκαθαρίσει τις φυλακές και να εξουδετερώσει τους αντεπαναστάτες που, όπως δεν υπήρχε φρουρά και πλησίαζε ο εχθρός, μπορούσαν να το έσκαγαν και έσφαζαν τους πατριώτες. Γιατί οι φυλακές δεν ήταν τότε οι ασφαλείς τόποι που είναι σήμερα και οι κρατούμενοι μπορούσαν να νικήσουν λίγους φρουρούς και να σπάσουν τις πόρτες.

Έτσι άρχισε η σφαγή του Σεπτεμβρίου, κατά την οποία μέσα σε έξι μέρες 1.000 ως 1.300 φυλακισμένοι -παπάδες, αριστοκράτες, πόρνες και κοινοί εγκληματίες- σκοτώθηκαν από συμμορίες δολοφόνων, που γύριζαν από φυλακή σε φυλακή, με τη συνοχή της Κομμούνας και χωρίς καμιά αποτελεσματική επέμβαση της Συνελεύσεως. Ο Δαντόν -ο υπουρ-

6 Σε αντίθεση με τους δύο άλλους ηγέτες της "εξτρεμιστικής" πτέρυγας των Ιακωβίνων, Δαντόν και Εμπέρ, που εκτελέστηκαν απ' το ίδιο το κόμμα τους, ο Μαρά δολοφονήθηκε από οπαδό των Γιρονδίνων.

γός της Δικαιοσύνης- επιδοκίμαζε. Ο Ρολάν, ο αξιосέβαστος υπουργός των εσωτερικών, το συγχωρούσε αυτό σαν «ένα είδος δικαιοσύνης». Ο Ροβεσπιέρος είχε πέσει πια τόσο χαμηλά σε κομματισμό, που του αποδίδεται ότι δοκίμασε να βάλει τον Ρολάν, τον Μπρισσό κι άλλους διακεκριμένους στη φυλακή, για να 'χουν κι αυτοί την τύχη των θυμάτων. Βέβαια, ήξερε τι συνέβαινε, όπως το ίδιο βέβαιο είναι ότι δεν έκανε τίποτα για να το σταματήσει. Οι σφαγές των φυλακών σφράγισαν με το στίγμα του Κάιν το μέτωπο του κόμματος των Ιακωβίνων και έφεραν τον Ροβεσπιέρο κοντά στη θεωρία της "λαϊκής δικαιοσύνης", που διευκολύνει την εξήγηση, αν όχι την ηθική δικαιολόγηση της συμμετοχής του στην Τρομοκρατία του 1793-'94.

Ωστόσο, οι εκλογές που έγιναν σε όλη τη χώρα, ενώ δεν έδειχναν καμιά λύπη για τη μοναρχία, απέδειξαν καθαρά τη σχεδόν ομόφωνη επιθυμία για ένα νέο Σύνταγμα και μάλιστα δημοκρατικό. Βέβαια, η συμμετοχή ψηφοφόρων ήταν περιορισμένη -μόλις το 1/5 των εκλογέων μπήκαν στον κόπο να ψηφίσουν, αυτό όμως μπορεί να αποδοθεί στον κόπο απ' τις πρόσφατες εκλογές και στο πολύπλοκο εκλογικό σύστημα. Απ' τους 750 νέους βουλευτές που θα άφηναν εποχή, πολλοί ήταν μέλη των δύο προηγούμενων Συνελεύσεων και πολλοί είχαν υπηρετήσει σε διάφορα αξιώματα την Επανάσταση. Ήταν κατά κύριο λόγο "δικηγόροι", υπήρχαν όμως και πολλοί που προέρχονταν από τα διάφορα επαγγέλματα, από τα Γράμματα, απ' τις ένοπλες δυνάμεις, καθώς και λίγοι μετανοημένοι αριστοκράτες κι ο εξάδελφος του βασιλιά, δούκας της Ορλεάνης. Τέλος, το διεθνή χαρακτήρα της Επανάστασης συμβόλιζε η παρουσία στη Σύνοδο του Τομ Παιν, ενός απ' τους έξι άγγλους, στους οποίους η Νομοθετική Συνέλευση είχε δώσει τον τίτλο του επίτιμου γάλλου πολίτη.

Η Εθνική Συνέλευση είχε δύο καθήκοντα: να νικήσει τον εισβολέα και να ψηφίσει ένα σύνταγμα. Από μία σύμπτωση, που ήταν ευχάριστη για τους Γιρονδίνους, αλλά ίσως όχι τόσο ευεργετική για τη Συνέλευση, η ημέρα της πρώτης συνεδρίασής της (20/9), ήταν και μέρα της νίκης του Βαλμύ, που οδήγησε στην υποχώρηση του πρωσικού στρατού πέρα απ' τα σύνορα. Απαλλαγμένοι για την ώρα από τον κίνδυνο της εισβολής, οι βουλευτές θα μπορούσαν να επιδοθούν σε μία απασχόληση πολύ πιο επικίνδυνη για τη χώρα -τις πολιτικές διενέξεις. Στις ανεύθυνες συζητήσεις είναι δυνατόν να τεθούν όροι, αν μία Βουλή είναι χωρισμένη σε κυβέρνηση και Αντιπολίτευση (αδιάφορο αν η κάθε μία αποτελείται από ένα ή περισσότερα κόμματα), οπότε η μία είναι υπεύθυνη για την πολιτική της χώρας, ενώ η άλλη, αν πετύχει στις επικρίσεις της, μπορεί οποιαδήποτε στιγμή να αναλάβει την ευθύνη της πολιτικής. Αλλά στη Συνέλευση,

όπως και στις δύο προηγούμενες Συνελεύσεις, δεν υπήρχε τέτοια διάκριση. Ο κάθε ικανός βουλευτής ήταν το πιθανό κέντρο ενός κόμματος ή μιας κλίκας. Η κυβέρνηση βρισκόταν στα χέρια της πλειοψηφίας της στιγμής, που προσπαθούσε να κρατήσει τις θέσεις της εκλέγοντας απ' τους κόλπους της για δύο εβδομάδες τον πρόεδρο και τους γραμματείς και εξασφαλίζοντας την πλειοψηφία στις μόνιμες επιτροπές της Βουλής, που είχαν τον έλεγχο των υπουργών. Επειδή δε γίνονταν αναπληρωματικές εκλογές (οι αναπληρωματικοί ονομάζονταν προκαταβολικά) κι επειδή κανείς δε μπορούσε να διαλύσει τη βουλή, δεν υπήρχε τρόπος για να ζητηθεί η "γνώμη της χώρας". Κι αφού δεν υπήρχε κυβέρνηση για να παραιτηθεί κι αντιπολίτευση για να πάρει τη θέση της, η "κομματική πλειοψηφία" άλλαζε ακατάπαυστα, ώσπου κάποια αποφασιστική ψηφοφορία θα επέβαλλε ένα διαχωρισμό ή ώσπου (όπως ήταν πιο πιθανό σε απώτερη προοπτική) ο κυρίαρχος λαός, μεταμφιεσμένος σε τομείς του Παρισιού, θα έμπαινε στη μέση και θα ξεκαθάριζε τη Συνέλευση από βουλευτές που δεν θεωρούσε πως τον αντιπροσώπευαν πραγματικά.

Σε μια τέτοια Βουλή οι ειλικρινείς συζητήσεις για το απώτερο καλό της χώρας υποχωρούσαν πολύ συχνά στον κοντόφθαλμο κομματισμό και οι προσωπικές ύβρεις, αφού δεν υπήρχε νόμος να τιμωρεί τη δυσφήμιση, οδηγούσαν κάθε τόσο σε μονομαχίες. Μα όποιος διαβάσει τα πρακτικά των συζητήσεων, θα συμφωνήσει με τη γνώμη των παριζιάνων της εποχής, πως οι σκηνές της Βουλής ήταν ευπρόσδεκτη ανάπαυλα στις ατελείωτες επίσημες εκθέσεις των επιτροπών και τους μακρούς λόγους από χειρογράφου, που απασχολούσαν το μεγαλύτερο μέρος των συνεδριάσεων. Κανένας βουλευτής της Συνέλευσης δεν είχε εκλεγεί από πολιτικούς συνδυασμούς, αν και είχαν γίνει πολλές προσπάθειες -ιδιαίτερα στο Παρίσι- να αποκλειστούν από την επιτροπή πρόσωπα ύποπτα βασιλικών ή αντεπαναστατικών φρονημάτων. Οι Ιακωβίνοι και οι Γιρονδίνιοι, όπως μπορεί πια να τους λέει κανείς, δεν ήταν πραγματικά κόμματα, αλλά ομάδες ατόμων με τις ίδιες ιδέες. Οι ηγέτες τους δεν ήταν ποτέ Κυβέρνηση, γιατί οι βουλευτές τους δεν μπορούσαν να γίνουν υπουργοί. Το κύρος του στηρίζονταν στην προσωπικότητα, στη ρητορεία, στις σχέσεις τους με κάποια μεγάλη λέσχη ή τομέα ή εφημερίδα. Θα ήταν λοιπόν θαύμα, αν σε μια τέτοια Βουλή, μπορούσε ποτέ να διαμορφωθεί και να επικρατήσει μια συγκεκριμένη πολιτική.

Παρ' όλα αυτά η αντίθεση Ιακωβίνων και Γιρονδίνων, ήταν πραγματικός αγώνας αντίθετων απόψεων για πολιτικές μεθόδους και διαφορετικών τρόπων πολιτικής ζωής. Και οι 750 βουλευτές είχαν διακηρύξει την προσήλωσή τους στα συμφέροντα της εθνικής άμυνας και σ' ένα δημο-

κρατικό σύνταγμα. Οι περισσότεροι έμειναν πιστοί στους δύο αυτούς σκοπούς και ψήφισαν οποιοδήποτε μέτρο φαινόταν καταλληλότερο για την εξασφάλισή τους. Αυτοί ήταν οι *marais* (“έλος”), η μετριοπαθής και σοβαρή πλειοψηφία της Συνέλευσης, που έδινε κάποια συνέπεια στην πολιτική της, κατ’ επέκταση την έσωσε από τις παρεκκλίσεις των αδιάλλακτων μελών της. Στο κάθε άκρο της μετριοπαθούς αυτής πλειοψηφίας υπήρχαν δύο μειοψηφίες, μία μεγάλη και μία μικρή. Και οι μειοψηφίες αυτές που τις αποτελούσαν άνδρες με συγκεκριμένες απόψεις και ομόφωνη πολιτική, έδιναν τα σημερινά αντίστοιχα της “κυβέρνησης” και της “αντιπολίτευσης”, παίρνοντας μαζί τους διαφορετικό, ανάλογα με την περίπτωση, ποσοστό των μετριοπαθών ψήφων του κέντρου. Η πλειοψηφία στη δεξιά, λεγόταν Γιρονδίνιοι, γιατί οι καλύτεροι εκπρόσωποι ήταν από τον Νομό της Γιρόνδης. Η μειοψηφία στην Αριστερά, λεγόταν Ιακωβίνιοι, γιατί οι ηγέτες τους ήταν βουλευτές του Παρισιού, επίλεκτα μέλη της λέσχης των Ιακωβίνων. Μα θα ήταν ανώφελο να προσπαθήσει κανείς να αποδείξει ότι η μάζα των Ιακωβίνων προέρχεται από το ένα μέρος της Γαλλίας και των Γιρονδίνων από το άλλο ή ότι άνηκαν σε διαφορετικές κοινωνικές τάξεις. Το μόνο που μπορεί να λεχθεί είναι ότι οι Γιρονδίνιοι, στο σύνολό τους, αντιπροσώπευαν τους “άνδρες του ’89”, που νόμιζαν ότι οι σκοποί της Επανάστασης μπορούν να εξασφαλιστούν με καλούς νόμους, με τη λογική και με τον φιλελευθερισμό (*laissez faire*) στα οικονομικά, ενώ οι Ιακωβίνιοι αντιπροσώπευαν στο σύνολό τους την πιο έμπειρη και απογοητευμένη μερίδα του 1791-’92 και πίστευαν στην ανάγκη περισσότερο κεντρικού ελέγχου. Ως την ώρα λοιπόν, οι Γιρονδίνιοι μπορούν να ονομαστούν ιδεολόγοι και οι Ιακωβίνιοι ρεαλιστές. Σε απώτερη προοπτική οι Γιρονδίνιοι ήθελαν κράτος που τα κέρδη και τα κεφάλαια της μεσαίας τάξης θα βρίσκονταν σε ασφάλεια και η ζωή θα ήταν ευχάριστη. Η Ουτοπία των Ιακωβίνων ήταν κατευθυνόμενη δημοκρατία, μια δικτατορία της ευημερίας.

Οι γνώμες του Ροβεσπιέρου βρίσκονταν στα άρθρα που δημοσίευε τώρα στην καινούργια εφημερίδα του -συνέχεια του “Φρουρού”, αλλά με γκρίζο αντί για κόκκινο εξώφυλλο και που είχε μετονομασθεί, όπως το περιοδικό που έβγαζε ο Μιραμπώ το 1789, σε «Επιστολές του Μαξιμιλιανού Ροβεσπιέρου στους εντολείς του». Εξακολουθεί να είναι περισσότερο μεταρρυθμιστής, παρά επαναστάτης. Έργο της Συνέλευσης είναι όπως σκέφτεται: «να τελειοποιήσει την οργάνωση και τη διάταξη των καθιερωμένων πια εξουσιών...να συγκεντρώσει την αριστοκρατία με νέους θεσμούς... και να εγγωηθεί κυριαρχικά δικαιώματα». Με άλλα λόγια δε θέλει για την ώρα περισσότερα από μια δημοκρατική αναθε-

ώρηση του Συντάγματος του 1791 και δεν παραχωρεί στην πλειοψηφία των Γιρονδίνων ούτε σπιθαμή έδαφος. Μα είναι φανερό ότι θα ακολουθήσουν ακόμη πολλά που μόνο ο θρίαμβος του κόμματος των Ιακωβίνων θα μπορέσει να εξασφαλίσει.

«Δεν αρκεί η ανατροπή του θρόνου: σκοπός μας είναι να στηρίξουμε στα ερείπιά του την απόλυτη ισότητα και τα अपαράγραπτα ανθρώπινα δικαιώματα. Τη Δημοκρατία δεν την αποτελεί ένα κοινό όνομα, αλλά ο χαρακτήρας των πολιτών της. Η ψυχή της Δημοκρατίας είναι η αρετή -δηλαδή η φιλοπατρία και η ανώτερη αφοσίωση που θυσιάζει όλα τα ιδιωτικά συμφέροντα, στα συμφέροντα της κοινότητας ως συνόλου».

Το πραγματικό πρόβλημα του νομοθέτη είναι να κυβερνήσει χωρίς να καταπιέσει. Το ιδεώδες Σύνταγμα εξασφαλίζει τον έλεγχο χωρίς τον κίνδυνο των καταχρήσεων και της διαφθοράς. «Ο Ναός της Ελευθερίας πρέπει να ξαναχτιστεί στα θεμέλια της δικαιοσύνης και της ισότητας».

Οι αρχές αυτές μπορεί να φαίνονται τόσο αόριστες, όπως οι αρχές σχεδόν όλων των πολιτικών ιδεολογιών, μα όταν ενισχύονται από τη θέληση ενός Ροβεσπιέρου και τις φιλοδοξίες μιας πολιτικής μειοψηφίας, που υποστηρίζεται από το λαϊκό αίσθημα μιας μεγάλης πρωτεύουσας, μπορεί να γίνουν παντοδύναμες και επικίνδυνες.

